

Interessos i necessitats.

Quim Lázaro, M. Teresa Núñez, Jordi Ribé i Marta Utset

Quins son els veritables interessos i necessitats dels nens i nenes d'avui? Com els recollim i acollim des de l'escola? Quin ús en fem en la pràctica educativa de cada dia? Com els situem dins del context canviant i incert que estem vivint?

La intenció de la taula era compartir i debatre al voltant de què interessa i què necessiten els nens i les nenes a l'escola avui. Veure com ho acollim i recollim i quin lloc tenen en la pràctica educativa de cada dia. Reflexionar sobre com els situem en el context canviant i incert que vivim.

Introducció

Les quatre trobades de què disposàvem durant les Jornades es van plantejar fonamentalment a partir de la presentació d'experiències al voltant del tema de la mesa. Ja que la finalitat era l'intercanvi entre els assistents, vam dedicar les sessions de matí a dues experiències que mostressin l'atenció de dos centres als interessos i les necessitats de l'alumnat. Per a la trobada de la tarda, en canvi, es va proposar el visionat d'un video amb opinions i mirades de famílies, alumnat i professorat. Tot plegat, motius per encetar el debat i la reflexió col·lectiva.

Un espai de creixement inclusiu i compartit

La Rosa M^a i la Lola ens van explicar com el Ceip Riera de Ribes (Sant Pere de Ribes, al Garraf) organitza el centre per acollir els interessos i les necessitats de l'alumnat. I ens van mostrar un treball realitzat amb motiu del Taller de Nadal a l'aula de P5 d'Educació Infantil per veure com els objectius i la gestió del centre fa camí fins a la quotidianitat de les vivències de l'aula.

A la Riera un dels objectius fonamentals és l'atenció inclusiva de la diversitat de tota la comunitat, especialment de l'alumnat. Per això s'organitzen els aprenentatges a partir d'una visió globalitzada i extensa del currículum en contextos o estratègies organitzatives com els Racons, els Tallers i els Projectes. Cadascuna d'aquestes organitzacions respon a uns objectius que, en conjunt, acaben garantint els aprenentatges necessaris i desitjables. Les vivències, les històries que s'esdevenen en aquests contextos es canalitzen, interrelacionen, es gestionen, es formalitzen a l'aula, entesa aquesta com a comunitat d'aprenentatge en la qual el paper del mestre és fonamental.

L'exemple del Taller de Nadal mostra, amb un fragment de video inclòs, les vivències transformades en aprenentatges, que el grup-classe de P5 va fer per pensar, dissenyar, elaborar, oferir i valorar un regal del calendari d'advent a un altre grup-classe del centre.

Diverses mirades

Durant les setmanes prèvies a la celebració de les Jornades vam elaborar i passar unes preguntes a diverses escoles al voltant de les preguntes "Tu què creus que necessiten els nens i les nenes a l'escola? Què necessiten?" i en vam enregistrar un

video¹. En tots els casos, ens interessava la mirada de pares i mares, dels nens i les nenes, cadascú des de les seves vivències. Era una manera de donar-los veu sense ser presencialment en la trobada. L'enregistrament mostrava, doncs, diverses opinions dels altres col·lectius que, amb els mestres, intervenen el fet educatiu a l'escola, sense mostrar, però, punts de vista homogenis com a grup. Així, alumnat i famílies parlaven de mancances, d'allò que els sembla essencial en l'educació dels infants; destacaven allò que els provoca satisfacció de l'escola, allò que canviarien, allò que els sembla rellevant.

Pel que fa a les famílies, es va parlar de maneres d'estar a l'escola, de semblances i diferències en l'educació de fa uns anys. Del reconeixement a la feina del professorat i a la coherència en la línia de centre i l'acollida de l'alumnat com a criteris en l'elecció d'escola. Es qüestionava la intervenció dels pares i les mares a l'escola quan aquesta està lluny del projecte educatiu del centre en el sentit de preservar els valors que l'escola considera fonamentals, malgrat siguin aparentment contradictoris amb la societat d'avui. Va sortir el tema dels deures, dels hàbits de treball a casa, de la responsabilitat, l'autonomia i l'esforç en l'aprendre. En algun moment es reclamava un mestre menys "científic" i més "creatiu en el pensament".

Globalment, val a dir que els nens i les nenes amb qui vam contactar estan satisfets dels seus centres, del que aprenen, de les relacions personals que hi estableixen amb companys, companyes i mestres. De les respostes dels nens i les nenes, a grans trets es desprèn el següent: No qüestionen l'escola i fins i tot n'hi ha que reclamen models més tradicionals; En general els agrada el que fan i tenen bona relació amb les i els mestres; Els més grans estan influïts pel que senten a casa, als mitjans de comunicació o a la mateixa escola: han de saber idiomes, fer més castellà; Els més petits centren les seves necessitats i demandes en coses concretes: psicomotricitat, racons, festes, pintura; Alguns, rebutgen la sisena hora; Els grans demanen coses com ara aire condicionat, màquina de begudes i menjar, ascensor, gespa artificial al pati, escales mecàniques; Els agrada jugar amb els amics i explicar les coses que els preocupen molt; Voldrien més hores de plàstica i música, de laboratori; Que l'escola fos més "rígida" amb els infants que s'ho mereixen, més disciplina; Que soni un timbre; Jugar amb els "profes" a l'hora del pati; No canviar d'escola per fer l'ESO; Sobre valors, emocions, etc. valoren: l'amistat, "no quedar-se marginats", vèncer la "vergonya". Finalment, paga la pena dir que els de P-5 troben a faltar un conill, el meu gat, els meus peixos, el meu gos, la meva casa, la tortuga, la meva família, la mama.

Equilibri pensament-sentiment-acció

L'Àurea i la Roser ens van presentar l'experiència de l'escola Waldorf- Els til·lers de Sant Cugat (Vallès Occidental).

Els centres Waldorf formen part d'un corrent pedagògic originari d'Alemanya, el primer centre fou creat al 1919 per Steiner. Aquest corrent es basa en donar als infants allò que necessiten segons el seu moment evolutiu i no allò que la societat considera que han d'aprendre en un determinat moment.

La pedagogia Waldorf ha apostat sempre per la coeducació, la integració i l'escolarització fins als 18 anys.

Es cerca l'equilibri entre pensament, sentiment i capacitat d'acció que s'han de produir en el moment apropiat per a què els aprenentatges siguin significatius.

A l'Educació Infantil l'activitat es centra, principalment, en el joc simbòlic, el joc lliure per a que els nens i les nenes puguin treure i expressar les seves vivències i

¹ Agraïm la col·laboració del Ceip Avinyonet del Penedès, Ceip Baloo, Ceip Riera de Ribes, Ceip Tabor, Ceip Torre de la Miranda i el Ceip Torrent de Can Carabassa.

així anar-les transformant. També es dóna molta importància a les activitats artístiques. Els infants estan agrupats en diversos trams d'edat: 2,3 i 4 anys, i 3, 4 i 5 anys.

A Primària ja estan agrupats per grups d'edats. Treballen les matèries per períodes de 3 o 4 setmanes. És a dir, cada dia durant unes 2 hores els grups dediquen el temps a una sola matèria. La resta del temps fan tallers de fusta, metall, sortides al bosc, activitats artístiques o jocs. Cada matí comencen amb 20 o 30 minuts de música, cançons o poemes per tal de "posar-se a to", per cercar el ritme de treball.

Elaboració de conclusions

Les múltiples reflexions que vam poder compartir al llarg de les sessions i que vam intentar recollir en la sessió de conclusions giraven al voltant de les idees següents:

- Les necessitats de l'infant d'ara són les de sempre, el que ha canviat és el context.
- Els infants tenen necessitats d'acollida: afecte, sentir-se atesos, llenguatge, relació, temps per fer les coses sense pressa...
- Els veritables interessos van lligats a les necessitats i als interessos previs, a allò que viuen fora l'escola.
- L'escola ha de donar a conèixer altres àmbits o camps que no coneixerien per si sols.
- L'escola ha d'estar molt lligada a la família i a l'entorn més proper d'una manera tranquil·la i normalitzada.
- Els i les mestres hem d'estar més al costat dels infants i dels seus diferents ritmes i maneres de fer.
- Hem de respectar les respostes i maneres de fer diferents, els ritmes diferents d'aprenentatge i evolució.
- Estem "secundaritzant" no només la primària, també l'educació infantil, horaris, ritmes, les ràtios...
- Tenim molta pressió social, famílies, Departament, inspecció... i molta competició en l'entorn en què ens trobem, fins i tot amb les escoles veïnes.
- És crítica la sisena hora, la seva implantació sense reflexió ni participació
- És fonamental reflexionar conjuntament als centres. Pensar i revisar el sentit, la finalitat de les decisions que prenem.
- Més tranquil·litat pels mestres i més reflexió sobre el que fem dia a dia. El ritme frenètic de la societat ha entrat a l'escola.
- El fet que la família participi i intervingui activament a l'escola dóna tranquil·litat a les dues parts.
- Cal treballar més en equip i en projectes comuns i fer-ho més relaxadament, sense tantes pressions externes.
- Cal saber triar sense por el que cal ensenyar, no es pot ensenyar-ho tot, hem de saber prioritzar.
- Mai hem estat tan bé de recursos, però no tenim clar el model d'aprenentatge que cal en cada realitat. Hem de saber organitzar els recursos en funció dels infants.
- Defensem una més gran autonomia dels centres, però es veu difícil com fer-ho...
- Qui decideix aquest canvi en la tasca educativa? Mestres, Departament, famílies, alumnat...
- La realitat és global i complexa i l'escola la parcel·la i la simplifica massa.

Vam gaudir d'un ambient distès, crític, compromès i positiu. Per acabar, ens quedem amb la idea que, en el fons, els nens i les nenes volen ser nens i nenes. I que esperen que nosaltres els acompanyem en aquesta vivència de creixement personal global.